

APOCALIPSE NOW

De Francis Ford Coppola

Dijous, 15 novembre 2007

2/4 de 9 del vespre

Fitxa :

Direcció: Francis Ford Coppola
 Guió: F.F. Coppola, John Milius
 (Basat en l'obra de Joseph Conrad "Heart of Darkness")
 Producció: F.F. Coppola
 Fotografia: Vittorio Storaro
 Música: Carmine Coppola, F.F. Coppola i Mickey Hart
 Muntatge: Lisa Fruchtman, Richard Marks, Gerald B. Greenberg i Walter Murch
 Durada: 197 minuts
 Nacionalitat: Estats Units
 Any de producció: 1975-1979
 Actors:
 Marlon Brando, Robert Duvall, Martin Sheen, Frederic Forrest, Albert Hall, Sam Bottoms, Denis Hopper, Laurence Fishburne, G.D. Spradlin, Harrison Ford, Scott Glenn, Christian Marquand, Aurore Clement.

Més informació :

Conrad, Joseph. *El Corazón de las tinieblas*. Electa, 2002
 Coppola, Eleanor. *Con el corazón en tinieblas*. Emece, 2002
 Pitol, Sergio. *Pasión por la trama*. Huerga y Fierro editores, 1999
 Hochschild, Adam. *El Fantasma del rey Leopoldo*. Península, 2002
<http://serbal.pntic.mec.es/~cmunoz11/monje37.pdf>

Sinòpsi :

Guerra del Vietnam: el capità Willard, oficial de l'exèrcit dels EUA, és requerit per anar en missió especial a buscar i eliminar riu amunt el coronel Kurtz, que ha desertat i s'ha convertit en el gurú d'una comunitat indígena. Al llarg de la pel·lícula veurem l'arriscat viatge a bord d'una petita embarcació amb quatre homes que desconeixen el veritable motiu de l'expedició. La pel·lícula acaba quan troben un Kurtz totalment embogit. El final és apocalíptic.

Presentació :

Podem encarar de moltes formes l'anàlisi d'una pel·lícula. El què jo us proposo aquí és mirar *Apocalypse Now* amb la mirada posada en la novel·la "El Cor de les tenebres".

Francis Ford Coppola va voler fer una interpretació lliure d'aquest text. Tan personal era la seva lectura que enlloc de situar la pel·lícula a l'Àfrica colonitzada de finals dels XIX la va situar a la guerra del Vietnam.

Defugir de l'anècdota i intentar parlar dels propòsits últims de Conrad, del què realment ens volen dir els dos artistes en les seves creacions, pot ser una manera interessant per tornar a veure d'una altra manera *Apocalypse Now*.

En el seu diari íntim escrit durant el rodatge de la pel·lícula, Eleanor Coppola, companya del director, ens parla dels motius últims que per ella impulsen al seu marit a embarcar-se en un projecte amb tants de riscos. Podem llegir:

"Recuerdo la ansiedad que sentía y la batalla que tuvo con el guión de "El Padrino II"... Ahora se enfrentava a los temas del viaje de Willard (Marlow a la novel·la i alter ego de Conrad) hasta su propio yo y las verdades de Kurtz, que son de alguna manera temas que él no ha resuelto en su fuero interno, de manera que se enfrenta a una lucha muy intensa para llevar el texto hasta el final del guión y, de paso, comprenderse a sí mismo".

I afegeix:

"Parece consciente de que puede llegar hasta el final, y hacer lo mismo con el guión, pero también puede no ser así".

La identificació entre Kurtz i Coppola es fa explícita:

"Cada vez parece haber más paralelismos entre el personaje de Kurtz i Francis. Ambos sienten la exaltación del poder enfrentado a la posibilidad de perderlo todo, como la excitación de las guerras cuando uno mata i se arriesga a que lo maten. Francis ha asumido el mayor riesgo en la manera en que está haciendo la película. Siente a la vez el poder de ser el creador/director y el miedo a fallar estrepitosamente"

Evidenment Eleanor Coppola sap molt millor que jo els pensaments del seu home però jo diria que el paralelisme més important està entre els dos creadors Coppola-Conrad.

La lluita de l'home davant la natura, la busqueda del sentit d'un mateix i de la vida.

Adolfo Monje ens parla del Cor de les tenebres:

"Pocs escriptors revelen en verdader esperit romàntic com aquesta novel·la. Un esperit confòs, solitari i melancòlic fruit d'una escisió insuperable entre la naturalesa i el ser humà. Un viatge cap a l'interior de la jungla, l'interior de les tenebres, l'interior, com aquells viatges romàntics, d'un mateix en el fons".

De fet no caldria buscar referències crítiques. El mateix Marlow ens ho diu a la novel·la:

"¿Que eramos nosotros extraviados en aquel lugar? ¿Podíamos dominar aquella cosa muda o sería ella la que nos dominaría a nosotros? Remontar aquel río era como volver a los inicios de la creación cuando la vegetación estalló sobre la faz de la tierra y los árboles se convirtieron en reyes...No podemos recordar porque trabajamos en la noche de los tiempos...La tierra no parecía la tierra. Nos hemos acostumbrado a verla bajo la imagen encadenada de un monstruo conquistado pero allí...allí podía versela como algo monstruoso y libre"

Conrad era un mariner amant de l'aventura, la seva vida era plena d'una enorme curiositat per el món no conegut, però la seva busqueda no era gens gratuïta, era una cerca sense concessions i en el fons era una búsqueda del sentit de les coses i d'ell mateix. Capaç de les experiències més extremes va viure l'època de la gran colonització africana. La novel·la El Cor de les Tenebres està situada al Congo del finals del XIX (ell hi havia estat sis mesos el 1890). Un país (vuitanta vegades més gran que Bèlgica) que no era tal, doncs era propietat privada del rei Belga Leopoldo II, el primer gran assassí d'estat del segle XX (es calcula que els seu genocidi va portar l'eliminació t'entra 5 i 8 milions d'africans). El negoci era espectacular, el marfil, per exemple, reportava uns beneficis d'uns 1500 %. La seva reflexió sobre el sistema colonial és d'una actualitat esfereïdora:

"La explotación del sistema colonial es el ejercicio de una industria que consiste en dos operaciones: Procurar a la poblaciones indígenas la seguridad de la propiedad. El provecho de esta operación da como resultado el impuesto. Y procurar a las poblaciones indígenas el hábito del trabajo. Esta operación se reduce a quitar a los indígenas lo suficiente como para obligarlos a trabajar para vivir: el provecho es inmediato."

Amb la realització de "El Padrino" Coppola s'havia convertit en un del grans directors en tots els sentits, de taquilla i de crítica. Sense cap ganes d'acomodar-se decideix endeutar-se fins el monyo per poder rodar Apocalypse Now.

L'1 de març de 1976, en plena guerra del Vietnam, ell, la seva família i tot l'equip viatgen a la Filipines del dictador Marcos per començar el rodatge. El guió no està acabat, no tan sols no sap com acabarà la pel·lícula sinó com han de ser alguns dels seus personatges i sobretot con donar forma al personatge de Kurtz. Això portarà molts problemes durant el rodatge (de tres mesos es passa a nou de durada). Finalment i després de molts dubtes Marlon Brando accepta el paper de Kurtz: Coppola i Brando passaran moltes hores discutint, perfilant qui és realment aquest ser boig i enigmàtic que ha creat Conrad i que esdevé clau en la història de la Pel·lícula.

Què en sabem de Kurtz per la novel·la:

Marlow ens diu *"Sentia curiosidad por saber si aquel hombre que habia llegado equipado con ideas morales de alguna especie lograria subir la cima después de todo, y como realizaria el trabajo una vez que lo hubiese conseguido...Me pareció ver por primera vez a Kurtz. Fue un vislumbre preciso: la canoa, cuatro remeros salvajes; el blanco solitario que de pronto le daba la espalda a las oficinas principales, al descanso, tal vez a la idea del hogar, y volvía en cambio el rostro hacia lo mas profundo de la selva, hacia su campamento vacío y desolado...Habia ocupado un alto sitio entre los demonios de la tierra"*.

I, per acabar, el comentari de Marlow davant de tot allò:

"No, no se podía decir inhumanos. Era algo peor...pero lo que de verdad producía estremecimiento era la idea de su humanidad, era igual que la de uno, la idea de remoto parentesco...pero si uno era lo suficientemente hombre debía admitir...aquello tenía sentido en el que uno podía participar...¿Que había allí?...alegría, tristeza, miedo, devoción, valor, cólera..."

Jordi Artigal

